

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Saken gjelder: Miljøbestemmelsen § 7-9. Begrunnelse.

Innklagede gjennomførte en åpen anbudskonkurranse for inngåelse av rammeavtale for rørlegger tjenester. Klagenemnda kom til at innklagede ikke hadde brutt regelverket ved å ikke stille miljøkrav tilknyttet materialdelen av leveransen, i tillegg til krav om bruk av nullutslippskjøretøy. Klager fikk medhold i sin anførsel om brudd på begrunnelsesplikten.

Klagenemndas avgjørelse 22. september 2026 i sak 2026/0746

Klager: Bærum rørleggerbedrift AS

Innklaget: Bærum kommune

Klagenemndas medlemmer: Bjørn Berg, Sverre Nyhus og Wenche Sædal

Bakgrunn:

- (1) Bærum kommune (heretter *innklagede*) kunngjorde 16. desember 2025 en åpen anbudskonkurranse for inngåelse av tre parallelle av rammeavtaler for rørlegger tjenester. Anskaffelsens verdi var estimert til 78 millioner kroner ekskl. mva.
- (2) Kontrakt skulle tildeles på bakgrunn av kriteriene «*Pris*» (vektet 70 prosent) og «*Leveringsdyktighet*» (vektet 30 prosent).
- (3) Det fulgte av konkurransegrunnlaget punkt 6.1 at tildelingskriteriet «*Leveringsdyktighet*» skulle evalueres på bakgrunn av følgende dokumentasjonskrav:

«Leverandøren skal redegjøre for hvordan de vil gjennomføre oppdrag og hvordan de vil følge opp rammeavtalen, herunder oppfølging av oppdrag, hvordan bemanningen organiseres for å kunne gjennomføre flere oppdrag med ulike tidsaspekter og tidsfrister, hvordan prioritere oppdrag fra Bærum kommune, rutiner, avvik, hvordan rapportere inn oppdrag tilbake til kommunens representant/bestiller etc.

Dokumentasjonen kan være på inntil 4 sider inkl. vedlegg.»

- (4) Begrunnelse for å stille krav til nullutslippskjøretøy i kravspesifikasjonen fremfor tildelingskriterium fulgte av konkurransegrunnlagets punkt 6.2:

«En kartlegging av markedet gjennom en skriftlig markedsdialog viser at leverandørene i markedet benytter seg av nullutslippskjøretøy. (Alle leverandørene som svarte på markedsdialogen bekreftet at de kun benyttet nullutslippskjøretøy).

Markedet vurderes derfor å være modent med hensyn til å oppfylle krav om nullutslipp på kjøretøy for å gjennomføre denne kontrakten.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

Det er vurdert å gi en klart bedre klima- og miljøeffekt å stille krav til 100 % nullutslippskjøretøy enn å vurdere andel nullutslippskjøretøy dvs. bruke elektrisitet, hydrogen eller biogass med vektning av miljø med 30 %.»

- (5) Det fulgte av rammeavtalen punkt 6 «Miljø» at

«Leverandøren forplikter seg til å benytte nullutslippskjøretøy i alle oppdrag i forbindelse med denne rammeavtalen, dvs. kjøretøy skal benytte seg av elektrisitet, hydrogen eller biogass.

Leverandøren skal til enhver tid kunne redegjøre for hvilke kjøretøy som benyttes og kunne levere statistikk slik beskrevet i pkt. 7.2. Leverandør skal også oversende kopi av vognkort på forespørsel fra oppdragsgiver.»

- (6) Videre var det presisert at oppdragsgiver kunne ilegge en dagmulkt ved mislighold av miljøbestemmelsene på 1000 kroner ekskl. mva. per dag. Ved gjentatte eller grove brudd på miljøbestemmelsene, var oppdragsgiver gitt en rett til å heve kontrakten.

- (7) I kravspesifikasjonen punkt 1 var det opplyst om at

«Leverandøren skal levere materialer og innhente prosjektering ved behov som er nødvendig for å få gjennomført oppdraget, med mindre annet er avtalt i oppdragsavtalen.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til selv å skaffe innredning/utstyr innenfor oppdragene der dette synes hensiktsmessig. Dette omfatter også brukt utstyr f.eks. fra Oppdragsgiver sitt ombrukslager.»

- (8) Vedrørende avfallshåndtering var det i punkt 6.2 presisert følgende:

«Leverandøren skal til enhver tid oppfylle alle nasjonale krav til utslipp og miljø. Deklarering og levering av spesialavfall skal skje til godkjente sorteringsanlegg eller avfallsmottak. Avfall skal bringes til godkjent mottak eller gjenvinningsanlegg, uten ekstra påslag for Oppdragsgiveren.»

- (9) Det fulgte av kravspesifikasjonen punkt 3.1 «Avropsmekanisme på oppdrag under NOK 200.000,- ekskl. mva.», at rammeavtaleleverandørene ville bli rangert i henhold til utfallet i konkurransen, og at leverandøren som inngir det beste tilbudet skulle kontaktes først, og deretter leverandør nr. 2 eller 3 hvis de høyere rangerte leverandørene ikke var i stand til å levere.

- (10) Det var i kravspesifikasjonen punkt 3.2 «Avropsmekanisme på oppdrag over 200.000,- ekskl. mva.» presisert følgende:

«For oppdrag med anslått verdi over NOK 200.000 ekskl.mva. vil avrop gjøres etter minikonkurranse.

[...]

Tildeling av oppdrag i minikonkurranse skjer enten:

a) ut fra hvilket tilbud som har den laveste prisen

b) eller hvilket tilbud som har det beste forholdet mellom pris og kvalitet

Under kvalitet vil for eksempel følgende kunne bli vurdert: bemanning for oppdraget, kompetanse, leveringstid etc.

Vekting og utforming av tildelingskriteriene vil kunne variere etter hva som er viktigst for oppdragsgiver i den enkelte leveranse. Endelig utforming og vekting av kriteriene vil bli gjort kjent for leverandørene i minikonkurransen. Oppdrag tildelt etter minikonkurranse skal enten være fastprisoppdrag, eller prises og faktureres i henhold til prisskjema i leverandørens tilbud, eller en kombinasjon av disse.»

- (11) Tilbudsfrist var 2. februar 2026.
- (12) Før tilbudsfristens utløp mottok innklagede 11 tilbud, herunder fra Bærum Rørleggebedrift AS (heretter *klager*). Av disse ble to leverandører avvist på grunn av forhold ved leverandører, og én på grunn av forhold ved tilbudet.
- (13) Den 18. mars 2026 ble leverandørene informert om at kontrakt var tildelt Vito Teknisk Entreprenør AS, C M Mathiesen & Co AS og Bravida Norge AS.
- (14) Det fulgte av tildelingsmeldingen at leverandørene hadde fått poengscore mellom 8,31 og 10,00 poeng (uvektet).
- (15) Vedrørende tildelingskriteriet «*Leveringsdyktighet*» var det opplyst at samtlige leverandører var gitt full uttelling (10,00 poeng).
- (16) Det var videre opplyst at innklagede hadde gjort følgende vurdering av dette tildelingskriteriet:

«Oppdragsgiver har gjennomgått og vurdert samtlige innleverte besvarelser opp mot vurderingskriteriet fastsatt i konkurransegrunnlaget. Alle leverandørene har levert gode og relevante besvarelser som samlet sett og oppfyller tildelingskriteriet slik det er beskrevet i konkurransegrunnlaget. Selv om besvarelsene varierer noe i tekst, vurderer oppdragsgiver at dette ikke innebærer reelle forskjeller i kvalitet eller i leverandørenes evne til å levere de etterspurte tjenestene. Oppdragsgiver har ikke identifisert forhold i besvarelsene som gir enkelte tilbud en bedre leveringsdyktighet enn andre. Det foreligger derfor ikke grunnlag for å skille tilbudene på dette kriteriet, og alle leverandørene er tildelt høyeste og lik poengsum.»
- (17) Klagen ble brakt inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser den 27. mars 2026. Klagebehandling startet 27. mars 2026, jf. forskrift 15. november 2002 nr. 1288 om klagenemnd for offentlige anskaffelser (heretter *klagenemnds forskriften*) § 13 siste punktum.
- (18) Kontrakt med valgte leverandører ble inngått 24. og 27. april 2026.
- (19) Nemndsmøte i saken ble avholdt 21. september 2026.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (20) Innklagede har brutt regelverket for offentlige anskaffelser ved kun å stille miljøkrav til deler av leveransen. Det er kun stilt krav til bruk av nullutslippsbiler, og ikke stilt miljøkrav til materialdelen av leveransen. Det er heller ikke stilt krav til gjenbruk av materialer, slik det er gjort i andre sammenlignbare konkurranser.
- (21) Innklagede har også brutt regelverket i gjennomføringen av kvalitetsevalueringen. Kvalitet er vektet 30 prosent i konkurransen. Alle de åtte leverandørene har fått lik poengscore under dette tildelingskriteriet, selv om det dreier seg om leverandører med ulik størrelse, beliggenhet, kapasitet, erfaring og organisering. Det er ikke sannsynlig at alle disse har lik leveringsdyktighet, og det stilles spørsmål ved om tilbudene faktisk er blitt individuelt og forsvarlig evaluert.
- (22) Den manglende individualiseringen i begrunnelsen understøtter at det er gjort feil i evalueringen, og at tildelingsbeslutningen dermed er ulovlig.
- (23) Dersom kravene til å få topp vurdering er så lave at alle oppnår toppscore, er ikke kravene relevante.
- (24) Vi har ikke fått tilgang til sladdede tilbud. Tilbudene er så «sladdet» at det omtrent kun er bedriftsnavn med logo som er lesbart. Det gir i praksis ikke noe grunnlag for innsyn/vurdering av innklagedes evaluering.

Innklagede har i det vesentlige anført:

- (25) Innklagede har ikke brutt anskaffelsesforskriften § 7-9 andre ledd ved å stille krav kravspesifikasjonen fremfor å oppstille tildelingskriterier knyttet til miljø.
- (26) Det er foretatt en konkret og faglig vurdering av hvor klima- og miljøbelastningen i leveransen primært oppstår. Rammeavtalen gjelder rørleggertjenester, hvor transport knyttet til utførelsen av oppdragene utgjør en vesentlig del av det samlede klimaavtrykket. På denne bakgrunn har innklagede besluttet å stille krav om at leverandørene bruker nullutslippskjøretøy i stedet for å evaluere andelen nullutslippskjøretøy som et tildelingskriterium.
- (27) Innklagede hadde ikke plikt til å oppstille generelle miljøkrav til materialer eller krav om ombruk. Innklagede har vurdert om det burde stilles generelle miljøkrav til materialdelen av leveransen, men har konkludert med at det ikke var grunnlag for dette. Avtalen vil omfatte et stort antall mindre serviceoppdrag, hvor leverandørene i hovedsak skal rykke ut for å skifte eller reparere enkeltkomponenter som vask, armatur, toalett eller rør. I slike oppdrag er materialbruken ofte begrenset. Oppdragsgiver vil ta stilling til hvilke materialer som skal benyttes i forbindelse med det enkelte oppdrag. Innklagede vil velge miljøvennlige produkter der det er mulig, men de konkrete kravene som stilles vil måtte vurderes i forbindelse med det enkelte oppdrag.
- (28) Muligheten for ombruk varierer betydelig avhengig av oppdragets art, tekniske forhold etc. Rørleggerarbeider er også generelt et område der innklagede er noe tilbakeholden med å benytte brukte materialer, da dette vil kunne medføre en høyere risiko for lekkasjer med påfølgende store materielle skader på bygningsmasse. Videre vil ombruk av materialer kunne ha betydning for adgangen til å fremsette reklamasjonskrav.

- (29) Innklagede har heller ikke gjort feil ved evalueringen av leveringsdyktighet. Det er foretatt en individuell, skjønnsmessig vurdering av hver av leverandørene. Etter innklagedes vurdering tilfredsstiller samtlige leverandører fullt ut innklagedes behov for leveringsdyktighet, og samtlige leverandører ble derfor gitt 10 poeng på dette kriteriet. Forskjellen mellom besvarelsene knytter seg i hovedsak til detaljgrad og språklig fremstilling. Det kan ikke identifiseres reelle, positive kvalitetsforskjeller som gir én eller flere tilbydere en bedre leveringsdyktighet enn de øvrige leverandørene.
- (30) Vedtak om innsyn kan påklages til overordnet forvaltningsorgan. Klagenemnda kan ikke ta stilling til om det skulle vært gitt innsyn i andre opplysninger i de andre leverandørenes tilbud.

Klagenemndas vurdering:

- (31) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder rørleggertjenester som er en tjenesteanskaffelse. Anskaffelsens verdi er estimert til 78 millioner kroner ekskl. mva. I tillegg til lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (heretter *loven*) følger anskaffelsen forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (heretter *forskriften*) del I og del III, jf. forskriften §§ 5-1 og 5-3.

Miljøbestemmelsen i anskaffelsesforskriften § 7-9

- (32) Klagenemnda skal ta stilling til om innklagede har brutt regelverket ved ikke å stille krav til materialbruk.
- (33) På kunngjøringstidspunktet fulgte det av forskriften § 7-9 første ledd at «*[k]rav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som mål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning*». Av bestemmelsens annet ledd fulgte det at oppdragsgiver skal «*vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent*», mens fjerde ledd åpnet for at tildelingskriterier kunne erstattes med «*klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen*» dersom det var «*klart*» at dette vil gi en bedre klima- og miljøeffekt og dette «*begrunnes i anskaffelsesdokumentene*».
- (34) Av bestemmelsens ordlyd kan det utledes at oppdragsgiver skal identifisere og forsøke å avhjelpe anskaffelsens påvirkning på klima og miljø ved å stille krav og kriterier. Oppdragsgiver må derfor kartlegge hvilke klimaavtrykk og miljøbelastninger anskaffelsen har, og vurdere hvilke klima- og miljøtiltak som vil ha effekt på disse. Bestemmelsen gir imidlertid ingen føringer for hvordan denne kartleggingen eller utvelgelsen av relevante klima- og miljøtiltak for den enkelte anskaffelsen skal gjennomføres. Det kan heller ikke utledes noen plikt for oppdragsgiver til å stille krav som dekker all potensiell påvirkning. Slik bestemmelsen er utformet, er dette dermed vurderinger som er overlatt til innklagedes innkjøpsfaglige skjønn.
- (35) I innklagedes begrunnelse for å fravike hovedregelen i § 7-9 (2), som er gjengitt i sin helhet i avsnitt 7 over, er det kun krav til nullutslippskjøretøy som er omtalt. Det fremgikk ikke hvorvidt innklagede hadde identifisert øvrige forhold som virket inn på anskaffelsens samlede klimaavtrykk og miljøbelastning. Innklagede har imidlertid forklart at det i forkant av anskaffelsen ble vurdert om det også skulle stilles generelle miljøkrav til materialdelen av leveransen, men at det ble konkludert med at det ikke var grunnlag for dette.

- (36) I det foreliggende har altså innklagede identifisert transportdelen av leveransen som det området med størst klima- og miljøavtrykk, mens materialkrav er vurdert som mindre sentralt. Selv om det fremstår som klart for klagenemnda at materialdelen av anskaffelsen også vil kunne ha en viss innvirkning på klima og miljø, er det etter nemndas vurdering overlatt til innklagedes innkjøpsfaglige skjønn å vurdere hvilke krav og kriterier som best vil kunne avhjelpe anskaffelsens klima- og miljøpåvirkning.
- (37) Innklagede har videre i kravspesifikasjonen forbeholdt seg en rett til å benytte materialer fra ombrukslager, samt stilt krav til avfallshåndtering, og at leverandøren til enhver tid skal oppfylle alle nasjonale krav til utslipp og miljø. Klagenemnda vil videre bemerke at avtalens avropsmekanisme åpner for at miljø kan hensyntas ved tildeling av oppdrag med en verdi på over 200 000 kroner.
- (38) Etter klagenemndas vurdering, har innklagede identifisert det mest sentrale området for miljøpåvirkning, og i tillegg stilt enkelte andre miljøkrav som er egnet til å redusere avtalens samlede klimaavtrykk.
- (39) Innklagede har dermed ikke brutt forskriften § 7-9 ved å ikke stille miljøkrav til materialdelen av leveransen.

Begrunnelsesplikt

- (40) Klagenemnda tar så stilling til hvorvidt innklagede har brutt forskriften ved å gi en mangelfull begrunnelse for valg av leverandør.
- (41) Det følger av forskriften § 25-1 (2) at oppdragsgiver skal gi leverandørene en begrunnelse for valget av leverandør «*samtidig*» som valget meddeles. Begrunnelsen skal inneholde en «*redegjørelse for det valgte tilbudets egenskaper og relative fordeler i samsvar med tildelingskriteriene*». At begrunnelsen skal gis samtidig, vil si at det er den første begrunnelsen som er gitt, som skal vurderes, se blant annet klagenemndas avgjørelse i sak 2024/578 avsnitt 65 med videre henvisninger.
- (42) For å overholde begrunnelsesplikten må oppdragsgiver beskrive det valgte tilbudets egenskaper, hvordan egenskapene ble evaluert under det enkelte tildelingskriteriet, og hvorfor disse egenskapene skilte valgte leverandørs tilbud fra de øvrige tilbudene. Begrunnelsen skal sette leverandørene i stand til å vurdere om anskaffelsen har foregått i tråd med anskaffelsesregelverket, se Prop. 12 L (2011-2012), side 60.
- (43) Kravene til begrunnelse avhenger av forholdene i den enkelte sak, og som utgangspunkt stilles det også strengere krav til begrunnelsen jo mer skjønnsmessig et tildelingskriterium er utformet. I tilfeller hvor det er små prisforskjeller mellom tilbudene, vil leverandørene ha et større behov for utfyllende begrunnelse, se blant annet klagenemndas avgjørelse i sak 2024/364 avsnitt 67.
- (44) Begrunnelsen som var gitt i tildelingsmeldingen, er gjengitt i sin helhet i avsnitt 16 over. Av denne fremkom det at samtlige leverandører var vurdert som jevn gode på kriteriet «*Leveringsdyktighet*». Dette som følge av at det ikke var funnet reelle forskjeller i kvalitet eller leverandørenes evne til å levere de etterspurte tjenestene, selv om besvarelsene varierte noe i tekst.

- (45) Klagenemnda vil innledningsvis bemerke at det var forholdsvis små prismessige forskjeller mellom tilbudene (mellom 8,31 og 10 poeng), og at innklagede hadde en særlig oppfordring til å gi en nærmere begrunnelse for hvorfor leverandørene var gitt lik uttelling på det kvalitative kriteriet. Dette selv om tildelingskriteriet «*Leveringsdyktighet*» var vektet 30 prosent i den totale evalueringen, mens «*Pris*» var vektet 70 prosent.
- (46) Det var i dokumentasjonskravet for kriteriet «*Leveringsdyktighet*», gjengitt i sin helhet i avsnitt 3 over, blant annet stilt krav til at leverandørene skulle redegjøre for hvordan de ville gjennomføre oppdraget, følge opp rammeavtalen og hvordan bemanningen skulle organiseres. Leverandørene var gitt en begrensning på fire sider for sine besvarelser. Det var altså stilt omfattende krav til dokumentasjon av kriteriet, uten at begrunnelsen ga noen konkret informasjon om hvordan tilbudene er vurdert innholdsmessig på de enkelte punktene leverandørene var bedt om å beskrive. Klagenemnda vil også bemerke at det har formodningen mot seg at hele åtte leverandørers besvarelser, på inntil fire sider hver, ikke inneholder reelle forskjeller.
- (47) Etter nemndas vurdering har begrunnelsen dermed ikke gjort klager tilstrekkelig i stand til å vurdere de valgte tilbudenes egenskaper og relative fordeler i samsvar med tildelingskriteriene, og dermed kontrollere om tildelingsbeslutningen er truffet i tråd med regelverket.
- (48) Heller ikke ovenfor klagenemnda har innklagede gitt en forklaring som gjør det mulig å vurdere om tildelingsbeslutningen er truffet i tråd med regelverket. Nemnda har dermed ikke grunnlag for å ta stilling til klagers anførsler vedrørende evalueringen av tildelingskriteriet «*Leveringsdyktighet*».
- (49) Når det gjelder klagers anførsel om manglende innsyn, bemerkes det at klagenemnda ikke er et ytterligere overordnet organ for innsynsbegjæringer, jf. blant annet klagenemndas avgjørelse i sak 2023/0409 avsnitt 49 med videre henvisninger. En avgjørelse om nektet innsyn skal etter systemet i offentleglova § 32 første ledd og forvaltningsloven § 28 første ledd, påklages til det organet som er nærmest overordnet det organet som har nektet innsyn i førsteinstans.
- (50) Bruddet klagenemnda har konstatert, «*kan*» ha påvirket resultatet av konkurransen. Klagegebyret skal derfor tilbakebetales, jf. klagenemndsforskriften § 13.

Konklusjon:

Bærum kommune har brutt anskaffelsesforskriften § 25-1 (2) ved å gi en mangelfull begrunnelse for evalueringen. Klagers øvrige anførsler har ikke ført frem.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Sverre Nyhus

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur